

IZR. TANÜGYI ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: CSAJÁGI BÉLA.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület. —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen
jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak **Tolnai J. Béla** egyesületi pénztárhoz (VII.,
Óvoda-utca 5. szám alá) küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

Tartalom: Vezércikk: ☉ — Az érzelmek ápolása iskolánkban: Bodrogi Ignác. — Mi
képezi a zsidó tanítónak a nyugdíj kivetésre alapul szolgáló fizetését: Weisz Pinkász. —
Tárcza: Tanítók hibái. — Magyar-zsidó ifjúsági lap: Schäfer Lipót. — Vidék. — Egyleti
élet — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Budapest, 1893. november 1.

Midőn 1891 tavaszán kérő szózáttal fordultunk egyesületünk tagjaihoz
s általuk hazánk hitsorsihoz, hogy szegény árváink megmentésére alapot
gyűjtsenek; midőn jogos igényeink tudatában először léptünk a nyilvánosság
elé, — nem alamizsnát, de becsülettel megszolgált jutalmat kérve: édes
reményekben ringatódzó lelkünknek csak az fájt nagyon, hogy nem ritkán
kellett kételyt s szánakozást kifejező arczokkal találkozunk ép azok között,
kiktől, — ha mást nem is, — biztosítást, s legjobb erőinket próbára levő
munkásságunkhoz búzdítást, joggal várhattunk volna.

A kishilűség nem vett rajtunk erőt, reménykedő barátink száma egyre
szaporodott s a nemes czélt tartva szem előtt, nem hátráltunk.

Igaz, még mindig nagy, igen nagy azok száma, kik maguk sem hiszik,
hogy az árvák segélyezése a közel jövőt illetheti. Hisz az 1892-iki közgyűlés
még azt sem tartotta szükségesnek, hogy a segély miként való gyakorlásáról
tanácskozzék, úgy okoskodván, hogy e tárggyal ráér a 20. század közgyűlése
foglalkozni.

S mi történt?

Az Ég segítsége velünk volt s ha nem is saját eszközinkkel, de hatá-
rozottan az egyesületünkben rejlő morális erőnél fogva négy*), kartársunk ár-
vájáról megadatott gondoskodnunk, megmentvén őket szeretteik boldogítására,
saját lelkünk örömére.

Árvaalapunk a mai nappal 10.000 frtra szaporodott. Ne adja a Minden-
ható, hogy egyhamar rászoruljunk. Perczig sem akarunk azonban
habozni segélyt nyújtani elköltözött kartársunk árvájának, ha kapuinkon ko-
pogtat.

S tisztelettel adózunk bár veszprémi tagjainknak az „árvaügy“ kérdésé-
nek felvetéseért, mégis összekaparított filléreinket nem az ő módjuk szerint
akarjuk hasznosítani.

*) Leimdörfer, Stier, Duneitz, Klein.

Lemondunk a kezdeményezéssel járó dicsőségről s nem alapunk fokozatos emelkedésében fogunk gyönyört keresni. Holt tőkére csak addig van s leszen szükségünk, míg a segélyezés pillanata be nem áll. — — —

De azért a mi alapunk is hozzon nekünk kamatot!

Dicsőült pályatársaink árváinak keblében támasszon hálát az Úr iránt, ki minden jónak kutforrása; ébresszen emberszeretetet fogékony keblükben, hogy a jót egykor önmaguk is gyakorolhassák; fejleszsze erőiket, hogy legyenek válásuknak, hazájuknak s hivatásuknak hű fiai.

Csak ilyen kamatot hozzon a mi alapunk!

Közgyűlésünk jogául van fentartva az immár teljessé vált 10.000 frtnyi árvaalap kamatainak miként való felhasználásáról határozatot hozni. E jogot tiszteletben akarjuk tartani. 1895-re esik legközelebbi közgyűlésünk s Isten kegyelme tán megengedi, hogy alapunk megkezdésére addig nem lesz szükség. De ha igen! Nem hiszszük, hogy követ vetnének reánk kartársaink, ha annak idején az érző szív sugallatának engedve, *árvát, tanítói árvát* segélyezünk majd.

Gondolkozzunk s megtaláljuk módját: árváink vagyonát mikép használhatjuk fel legcélszerűbben. Értesítőnk hasábjait a kérdés kellő elkészítésére szívesen bocsátjuk az érdeklődők rendelkezésére.

Árvabizottságunk a közelmúlt napokban tartá meg alakuló ülését s nyomban hozzáfogott a munkához. Fontos feladat vár reá, legfőltetebb kincsünk gondozása nehezedik vállaira.

Koronázza siker fáradozását!

Az érzelmek ápolása iskolánkban.

Öröm dagaszthatja minden zsidó néptanító kebelét akkor, midőn azon tényekre gondol, melyek naponkint oly eklatáns bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy a zsidó népiskolák általánosságban véve oly híven megfelelnek azon missiónak, melynek szolgálatában állanak. A sajtó, a haza mérvadó egyéniségei, a statisztikai adatok osztatlan elismeréssel vannak a zsidó népiskolának a magyar állameszme megtestülése körül kifejtett buzgalmaért; szóval iskoláink úgy hazafiság, mint moral tekintetében hivatásuk magaslatán állanak.

A közvélemény eme kedvező elismerése azonban csak is hatványozni lesz képes nemes ambícióinkat, hathatós impulsusa leend buzgó tevékenységünknek. Nem szabad a magasztalások kábitó mámorában csak egy pillanatyira is az elbizakodottságnak munkánkban reakciót eredményezni, hanem iparkodjunk erőinket újabb meg újabb próbákra tenni s azokat mindig nagyobb és nagyobb problémák megoldására, monumentális alkotások létrehozására fordítani.

Ne feledjük azt, hogy még korántsem jutottunk odáig, hogy magunkat egészen tökéleteseknek vallhatnók, még nagyon sokat kívánhat tőlünk úgy, felekezetünk, mint a társadalom.

„A ki hibáidat fogyatkozásaidat leplezetlenül feltárja előtted, abban bizzál az az igazi barát.” Engem sem a meddő hiúság, sem a szereplési vágy, hanem az igazi ügyszeretet vezéreltet akkor, midőn jelen soraimmal *utalni akarok azon hiányokra, fogyatkozásokra, melyekben felekezeti iskoláink majdnem kivétel nélkül laborálnak*, s melyek iskolaügyünk fejlődésére kétségkívül bénítólag hatnak.

Tisztában van minden tanférfit azzal, hogy a népiskola kettős cél meg

valósítását kell, hogy szem előtt tartsa, u. m.: a test és a lélek harmonikus fejlesztését.

A társadalom azonban még tovább is megy, hova-tovább odajutunk, hogy minden jó és rossz kútforrásául legszívesebben a népiskolát tekintik, tőle várván egyedül üdvöt, sőt azt is, hogy a szülők által a gyermek testi s lelki fejlődésén ejtett csorbákat kiköszörülje. — Nem helyezkedem a pessimista álláspontjára akkor, midőn azt állítom, hogy minden lépten nyomon találkozunk oly tényekkel, melyek elég világosan igazolják azt, hogy iskoláink gyakran még azon általános követeléseknek sem felelnek meg, melyeket a legszerényebb igények mellett is megkövetelhetnénk tőle. Nem is szólok a szerényebb viszonyok között fenálló falusi iskolákról; de ismerek akárhány vagyonos hitközség által fentartott s különben is igen magas niveauun álló iskolát, melyekben a növendék testi nevelésére, a test fejlődésére absolute semmi gond nem fordítatik. Nem azért talán, mintha nem ismertetnék el azon aranymondás jogosultsága, hogy „mens sana in corpore sano“, hanem velünk született ignorálása azon, csak sallangnak tekintett tényezőknek, melyekkel a ránk bízott ifjúság testi fejlődését eszközölhetnénk. Ha vannak is ilyen helyeken példásan berendezett tornahelyiségek, ezek csak azért vannak, hogy hirdetői legyenek annak, miszerint elvileg helyeslik a test edzését, fejlesztését célzó intézményt. — Pedig Önökre bízom t. olvasóim, képzelhető-e szilárd jellem, finom érzés, és egészséges lélek, beteges, vézna és nevelés közben elhanyagolt tesben?! Korántsem kívánok spártai nevelési rendszert, nem vagyok híve az egyoldalú, kizárólag testi nevelésnek, mert kell, hogy megadjuk a léleknek is a magáét; de igenis jogos követelése a társadalomnak iskoláinktól az, hogy a növendék tervszerű testi fejlesztését soha szem előtt ne téveszszük.

Tekintsük azonban, miként oldják meg iskoláink a lelki élet fejlesztése körüli teendőiket. A szó általános értelmében véve: a lelki tehetségek fejlesztése alatt az ismerő tehetség ápolását értik, nem gondolván meg azt, hogy az ilyen egyoldalú, az érzelmi világot elhanyagoló nevelési rendszer mellett úgy járunk, mint azon fa, melyet mindig egy oldaláról nyesegetnek: félszeg, sivárlelkű, tudákos embereket szolgáltatunk a társadalomnak. Helyesen jegyzi meg a lantos költő Kölcsey: „Ha az emker az értelem mellett érzelmi körét is gondosan nem szélesíti, keskeny s mindig keskenyebb határok közé szorúl; szemei az egész tekintetétől elszoknak s parányi birtokában, háza falai között elszigetelve csak önmagát nézi s a legszorgosabb, legegységesebb, legszentebb kapcsokat nem láthatja.“ S ugyan mit tesznek népiskoláink az egyéni jellem, az erkölcsi élet fejlesztése körül? Vajmi keveset, mert nem tagadhatjuk azt, hogy majdnem kivétel nélkül az úgynevezett kézzel fogható eredményt forcirozzuk, nem gondolván Herbertnek azon találó szavaira: „Egy maroknyi erkölcsi élet fölér egy kéve tudománynyal.“

De mi tulajdonkép az oka az érzelmi élet eme depressiójának? Az ok és okozat közti összefüggés itt is sok tekintetben a családban keresendő. Hogy egy drasztikus hasonlattal éljek, a szülők úgy szeretik az iskolából hazatérő gyermeküket látni, mint a legelőről hazajövő, nagy emlőjű tehenet, kívánják, hogy az egyik zsebje földrajzzal, a másik természetrajzzal és az Isten a megmondhatója, hogy minő rajzzal legyen telve, egy szemernyit sem törődve azzal, hogy az a „mély tudományosság“ párosúl-e tiszta kedélylyel, nemes erkölcsessel. Pedig megszívelhetnék a t. szülők a „Gondolatok“ mély gondolkozású írójának eme szavait: „Nincs szerencsétlenebb, sőt néha alávalóbb teremés a világon, mint az ész, melynek a jellem meg nem felel.“ — Noha tisztában vagyok azzal, hogy a családnak főnt körvonalazott aspiratiói nem képesek az ügybuzgó tanítóra kötelmeinek teljesítésénél pressiót gyakorolni; mégis sok, de véghetetlen sok mulasztás terheli e tekintetben iskolánkat. Gondosan mellőzni látszanak mindazon alkalmakat, melyek a nemesebb érzelme-

ket közvetlen táplálhatnák, sőt hova-tovább csak ismeretterjesztő intézetekké törpülnek.

Hogy állításom valódiságát argumentálhassam, azt kérdezem t. kartársainktól: hány zsidó népiskolában kezelik mint tantárgy az ének tanítása, azon tantárgy, mely a gyermeki kedélyt oly kedves hullámmásba bírja hozni, mely az erkölcsi érzelmek fejlesztésének oly hathatós faktora? A rideg közömbösség, melyet ezen tantárgy iránt a zsidó tanító-világ tanusít, a régi időben abban lelte indokolását, hogy zsidó képzőnkben, mely a zsidó tanítók legnagyobb kontingensét szolgáltata, a zene, mint kötelező tantárgy nem szerepelt, s így tanítóink nem juthattak a kellő zenei ismeretek birtokába; de mivel indokolható azon körülmény, hogy a mostani tanító nemzedék, midőn minden tanítóképzőben oly sok nyújtatik a zenei ismeretekben, ezen fontos tantárgyat csakis mostoha gyermekként tekinti a többiek közt?

Nem kívánok éppen az énektanítás, mint kedélyképző tantárgy érdekében sorompóba lépni, mert hisz akármelyik tantárgy is elég bő alkalmat szolgáltat ezen cél elérésére; feltéve, hogy azokat nem kizárólag azért tanítjuk, hogy növendékeinket minél nagyobb összegű ismeret birtokába juttassuk.

Sokat fáradozunk, sok elmés főt gondolkoztatott a közel múltban is, hogy iskoláink miként valósítsák meg azon magasztos ideált, mely a vallásos nevelés terén reájuk várakozik, tudván azt, hogy a vallási érzelmek szolgáltatják azon kimeríthetlen forrást, mely üdítő nedűjével táplálja az ember szívét. Helyesen jegyzi meg a nagy költő:

„A vallás égi balzsam, boklog, ki bírja azt
Ez ad erőt, nyugalmat, bölcsességet, vigaszt,
Nincs a múltó világban olyan nagy szenvedés,
Melyre e balzsam által ne jönne enyhülés.“

Egyesületünk apostoli buzgalommal fáradozik e téren, nevezetesen kiadványai által, — melyeket a legtisztább vallási szellem leng át — iparkodik hű szövetségésünk lenni, azon nehéz feladatok megoldásánál, melyek a vallásos nevelésnél reánk várakoznak. Sajnos azonban, hogy itt is sorvasztólag hat tevékenységünkre azon keserű tudat, hogy sok esetben, a legjobb akaratunk mellett is, csak sissifusi munkát végezzük, a család a legdurvább vandalismussal romokba dönti azt, mit a tanító gondos keze, munkássága felépített. Nézetem szerint a tanító egyénisége egy kis jóakarattal párosulva e tekintetben könnyű szerrel szövetségésül nyerheti a családot, melylyel vállvetve annál biztosabban érvényesítheti nevelői ténykedését.

Hogy végül a nézeteket tisztázzuk, kijelentem, miszerint nem táplálok illuziókat az iránt, mintha a jellem teljes kifejlődése a gyermekkorban volna elérhető; de mivel az új nemzedék fejlődése útja a népiskolán vezet át, a népiskola, mint jellem, kedélyfejlesztő intézet mégis nagy fontosságú. A tapasztalat igazolja azt, hogy a már ferde irányban fejlődött gyermek népis-lai növendék korában még jó útra terelhető, és viszont nagy ritkán, csak a sors izzó tűzének legnagyobb hévfokán veszi el a színét a jellemnek, erkölcsnek itt nyert zománca; a csorbát, a tévesztés nyomát pedig, mint dísztelenítő anyajegyét az arczon holtig hordja az ember.

Iparkodjunk tehát ténykedésünket úgy intézni, hogy azt a jellem, az erkölcs és a nemesebb érzelmek szításának rendeljük alá, hogy működésünk által az agy mellett a szív is jogaihoz jutva, a társadalomnak és felekezésünknek olyan egyéneket neveljünk, kik melegen érezni, minden nemesért és magasztosért mestérkeletlenül lelkesülni tudjanak.*)

Mélykuton.

Bodrogi Ignác.

*) Feltárván előttünk hiányait a népis-lai nevelésnek, kérjük a jeles tollu író, hogy a hiányok orvoslásáról is mihamarább tegyen javaslatot. Szerk.

◌ T Á R C Z A. ◌

Tanítók hibái. *)

A tudományos paedagogiai irodalom egyik jeles művelője, Waldapfel János tanár, hálára kötelezte a gyakorlati tanítással foglalkozó tanügyi férfiakat J. L. Hughes művecskéjének irodalmunkba való átültetésével. Rég jelent meg ennél hasznavehetőbb könyv. Nemcsak a fiatal, de a tanításban gyakorlott tanító is élvezettel fogja átlapozni a tapasztalt tanítóbarátnak ez összegyűjtött utasításait, melyet fegyelmezett író szerzett meg tanügyi irodalmunknak s melynek árát az Athenaeum tanítókra való tekintetből 40 krnyi olcsó árra szabta. Jeles mű, melegen ajánlható kartársinknak, hisz alig van köztünk egy is, ki szerzőnek előszavában mondott következő szavait igaznak el nem ismerné: „A nevelés általános elveinek tudása kívánatos, de az iskolai munka részleteinek alapos ismerete még fontosabb a tanítás sikerére nézve. A nautika általános elveiben való otthonosság nem sokat használ egy Mississippi hajó kapitányának.

Minden téren a haladás első lépése az, hogy megtanuljuk azon hibákat kikerülni, melyek elkövetésére hajlandók volnánk. Fiatal tanítóknak mindenekelőtt ismerniök kell azon sziklákat, melyek hajójuk útjában vannak. A tapasztalat aztán meg fogja őket arra tanítani, miképen kerüljék ki azokat.

A könyvecske irányával a fordító ismertet meg bennünket, az általa írt bevezetésben: „Nyolczvan rövid találóan formulázott tétel világosítja fel a tanítót arról, mit kerüljön vezetés, fegyelem methodus és modor tekintetében. Formájára nézve hasonlít tehát némileg a néhány évvel ezelőtt angol eredeti nyomán nálunk is megjelent: „Nem illik“-hez, mely világosan írt, rövid sentenciákban figyelmeztetett azon hibákra, melytől a modern társadalmi érintkezésben óvakodni kell, s ily módon mintegy kis törvénykönyvet adott a társaságban való közlekedésre nézve. Ehhez hasonlóan nyújtja a „Mistakes in teaching“ is negatív formában a tanító gyakorlására vonatkozó legfontosabb útmutatásokat.

Ez útmutatások majdnem valamennyien olyanok, hogy egyaránt hasznukat veheti ugy az elemi, mint a közép, ugy a fővárosi, mint a vidéki, ugy a fiu, mint a leányiskola tanítója.

A felállított tételeket mindenütt világos és a legtöbb esetben meggyőző megokolás kíséri, mely nem emelkedik ugyan a paedagogiai princípiumokhoz, de a gyakorlati szükségesség argumentumaival nagyobbára eléggé erősen érvel az illető állítás helyessége mellett.

S ezennel hadd közöljünk néhányat a Hughestől összeállított hibák közül, az ő megokolásai kíséretében. Reméljük, hogy ezen pár idegen tapasztalat földjén, de mindenesetre a modern erkölcsiség talaján nőtt paedagogiai („nyolczszorosán“) tiz parancsolat — hozzá fog járulni nálunk is egy egységes józan tanítói gyakorlat létesítéséhez illetőleg megszilárdításához.

Hiba, ha nagyon sokat panaszkodol vagy zsémbelődöl. Egy tanítót se szeretnek oly kevésbé a gyermekek, valamint szüleik, gyámjaik és a tanfelügyelők is egyaránt, mint a javithatatlan zsémbelődőt. Ő maga se szeretné magát, ha szerencséje volna saját magát alaposan ismerni, de nem is sejti mennyire kiállhatatlan az az örökös panaszkodás. „Nekem soha életemben nem voltak ily rossz tanulóim — én nem tudom, mit tegyek velük,“ ezt mondogatja mindig, ha valamely tekintélyes ember meglátogatja iskoláját s tanítványai megulálják, mint a hogy a velük egyivásu árulkodókkal teszik. Sőt maga látogatója is szájalommal nézi őt, mint olyant, a ki — ugy látszik — saját

*) Tanítók hibái. Írta J. L. Hughes. Angolból fordította Waldapfel János. Budapest, az Athenaeum r. társulat kiadása. 1894. ára 40 kr.

nagy gyengeségével és arra nem valóságával dicsékszik. Tudnia kellene, hogy egy nagyobb osztály, igazi fiú vagy leánycsapat sohasem tanul valami rop-pant buzgósággal csupán csak a tanulás iránti szeretetből, s nem viselkedik egyforma illedelmesen és szépen csakis azért, mert szeretetreméltó természetük így hozza magával. Épen ez a tanítónak a feladata, hogy ösztökélje a gyermekekben ismeretek utáni vágyukat és fejleszse természetük jobb oldalát, úgy hogy e tulajdonságok erős támasza legyen az osztály vezetésében és ellenőrzésében. Minden egyes tanuló bizonyos tekintetben más-más bánásmódot kíván.

Mindez együtt teszi oly nagyszerűvé tanítói hivatásunkat. Oly tanító a ki mindig, vagy szid, vagy gúnyolódik vagy panaszkodik, sohasem nyerheti el kellő mértékben növendékeinek rokonszenvét. E nélkül pedig nem vezetheti őket kellőképpen s nem várhatja tőlük a megfelelő erőfeszítést iskolai munkájukban. A ki felismerő és kellő ítéllettel pártolja is növendékeinek gyenge törekvéseit, az biztos lehet róla, hogy ily módon nagyobb buzgóságot és komolyságot létesít majd.

Hiba, ha parancsolsz, a mikor intés is elegendő volna. Az intés arany kulcs, melylyel sok kaput ki lehet nyitni a növendékek- és szüleikkel való érintkezésben, mely különben örökre ellenállana a parancs és a kényszer ostromának. Csak ints és ajánlj érthető módon és okadatolva bármely javítást öltözet, izlés, modor dolgában, vagy az iskolai munka és magaviselet akár mely pontját illetőleg, s az osztálynak legalább is fele engedelmeskedni fog intésednek, vagy azért, hogy kedvedben járjanak, vagy mert meg vannak győződve, hogy csak javukra szolgál, ha így cselekszenek. S ha ekképen az osztálynak csak fele is melletted van, akkor könnyű dolgod lesz szép nyugodtan (minél nyugodtabban, annál jobb) oly közvéleményt létesíteni az osztályban, mely az általad ajánlott változásnak kedvez. Ha a jó mag egyszer el van vetve, csak hadd nőjön ez magától nagyra, te csak légy türelmes és a jó majd terjedni fog. Legfeljebb csak kettő-három lesz az iskolában, kit majd nagyobb nyomással kell arra bírnod, a mit kívánsz.

Hiba, ha azt hiszed, hogy a gyermek szeret az iskolában a maga kényére lenni. Ennél nagyobb hiba alig gondolható. A gyermekek mindig jobban szeretik a rendet, mint a rendetlenséget. Azt szeretik a felnőttek is, ha már az iskolában kellően nevelték őket. A gyermekek mindig oly iskolákban a legvígabbak és legboldogabbak, s így tehát a legjobban neveltek is, a melyekben a fegyelem szoros, a nélkül, hogy túlszigorú volna. Annyi bizonyos, hogy semmivel sem veszítheti el a tanító oly könnyen növendékei tiszteletét, mint ha túlságosan elnéző irántok. Ha méltányos módon korlátozzuk őket, soha sem veszik zokon. Az ellenőrzés fejleszti a tiszteletet.

Hiba, ha valamit parancsolsz és nem ügyelsz rá, hogy valamennyien, a kiknek szól, teljesítsék is. Némely iskolában csak azért támad sok rendetlenség, mert a tanító leckekevéltés, vagy az osztály elbocsátása alkalmával nem várja be, hogy egyik rendeletét teljesítsék, mielőtt ujat adna. Ha szóval, számmal, csöngettyűvel vagy másképen jelt adunk, kell, hogy minden növendék teljesen véghezvitte legyen az „egy“-gyel jelzett mozgást, mielőtt „kettő“-t jeleznék. Ha másképp járunk el, akkor kikerülhetetlen a zavar és rendetlenség, és a növendékek hozzászoknak, hogy csak keveset törődjenek a tanító parancsával. Valamely parancsnak engedelmeskedni és valamely törvénynek alávetni magát, két egészen különböző dolog; az egyiknek gyorsan és határozottan kell történni, a másiknak pedig értelmekkel és szabad akaratból kell végbemennie.

Hiba, ha úgy bánasz a növendékekkel, mintha ők egyébre sem gondolnának, mint hogy megszegjék az iskola törvényeit. Ha a tanító nem respektálja tanítványait, azok sem fogják őt respektálni. Kölcsönös bizalom a tanító és a növendékek részéről okvetlen szükséges. A fenyegetés mindig magában foglalja

azt, hogy a tanító nem bízik növendékeiben s így lehetetlenné lesz, hogy az osztály sympathisáljon vele. Jobb, ha azt hiszed, hogy a növendékek vágyódnak utána, hogy kivánságaidat teljesítsék és ha így rájok rovod az erre vonatkozó becsületbeli kötelezettséget, mint ha azt teszed fel, hogy az egyetlen indok, mely őket elijeszti attól, hogy kivánságaidat semmibe se vegyék: ... a büntetéstől való félelem. De meg kell különböztetni a vak hitet a megtisztelő bizalomtól azok iránt, a kik arra méltóknak mutatkoznak.

Hiba, ha a tanulókat sorban lekérdezed. Sokan az osztály elején kezdik a kihallgatást, szemügyre veszik az illető fiút, s miután a maga dolgát elvégeztette vele olyképen, mintha ő volna az egyetlen tanuló az osztályban, átmennek hasonlókép szomszédjára, s így tovább az osztály végeig, feltéve, hogy szerencsésen eljuthatnak eddig, mielőtt az óra végére érnének. Az ilyen tanító csak egy gyermeket taníthat egyszerre. Osztályának is csak egy kis tanítványból kellene állani, hogy az egészet egyszerre áttekinthesse.

Hiba, ha a kérdést ismétled azok kedvéért, a kik először nem hallották. A ki így tesz, az egyenesen arra csábítja a tanulókat, hogy ne figyeljenek. Ha a tanuló tudja, hogy csak egyetlen egyszer mondod a kérdést, akkor majd azonnal előszörre fülel. De ha tudja, hogy, a mikor tőle feleletet kívánsz, előbb majd fölrázod figyelmetlenségéből és azután ismétled a kérdést, akkor szépen bevárja majd a fölrázást. A tanuló nagyobb büntetést érdemel, ha nem tudja *mi a kérdés*, mint ha nem tud *felelni* rá.

Hiba, ha beéred a tanításközben való ismétléssel. Sok tanító ismétli és ismételteti osztályával tanításközben a tanult dolgokat, s evvel aztán megelégszik. Az ilyen ismétlés gyakran oly mértékben történik, hogy kifárasztja a tanítványokat és gépies szódarálássá teszi a tanítást. Azonfelül is ez a legkevésbé hatásos neme az ismétlésnek. Ez csak annyi, mint valamit másodszor befesteni, mielőtt az első festés megszáradt volna. Okulással csak azon ismétlés jár, midőn az elme mintegy újból befutja a maga nyomdokait, s újból megbarátkozik avval, a mi már el volt végezve. Az igazi fölelevenítés nem egyértelmű az untató nyelvjáratással.

Hiba, ha a fölelevenítés vagy emlékezetbe vésés alkalmával újból bemutatod a tárgyakat. A (concret) tárgyakat csak a fogalmak első megalkotása céljából szabad bemutatni, de nem későbbi ismétlés alkalmával is.

A gyermekeknek magukkal az abstractiókkal kell operálniok, mihelyt a concret tárgyak segítségével világosan megértették őket.* Az összeadásnál például szükséges, hogy a gyermek a 7 és 9 összegét golyók, babszemek vagy más tárgyak segítségével tanulja, de ha azt a tényt már világosan megtanulta, hogy 7 tárgyhoz adva 9 vele egyenmű tárgyat, 16 ily tárgyat kapunk, akkor ezentúl csak a 7 és 9 számokat kell összeadni. A tárgyak arra képesítik a tanítót, hogy valamely dolgot könnyebben megértsen, de ha már valamit jól megtanultak, akkor a concret tárgyak csak bilincsek, melyek gátolják a szellem szabad fejlődését.

Hiba, ha nagyon is elakarod simítani a nehézségeket. Némely tanító azt hiszi, hogy feladata az, hogy minél jobban egyszerűsítse a magyarázatokat, hogy az ismeretekből enyhe és édes decoctumokat főzzön, és homoeopathikus dosisokban beadja növendékeinek. Ha a tanuló valami kőre akad útjában, itt van ő — úgy hiszi a tanító, — hogy eltávolítsa. A helyett, hogy az ismeret dombját megmászatná a gyermekekkel, arra törekszik, hogy a dombot lehordja és még a síkságon is szépen egyengesse az útjokat. Az olyan tanító, ki ilyen elvek szerint cselekszik, okvetlenül eltompítja a gyermekek elméjét.

* A szerzőnk által itt felállított tételnek természetesen módosulnia kell, midőn igazi tárgyi tanításról van szó, vagyis olyanról, melyen a concretumokat nem az abstractió kedvéért, hanem önmagukért, saját nevelő értékük kedvéért tárgyaljuk.

A tanítónak arra kell törekedni, hogy:

1. A tanulók maguk hághassanak át az akadályokon.
2. Hogy a tárgy nehézségét kellő rendjökben, a természetes lépések sorrendje szerint tárja fel.
3. Hogy a lépéseket fokozatosan vezesse az osztály korának és előremenetelének megfelelőleg. Eleinte kicsinyek legyenek a lépések.
4. Kerülje, a mennyire lehet, a magyarázatást. Ismertesse az illető gondolatanyag természetét, melyet a tankönyvben vagy másutt találnak, de ne gondolkodjék a gyermekek helyett.
5. Ha magyarázat kell, legyen az világos, határozott és rövid.

Hiba, ha fenyegetődzöl. A büntetésről csak tapasztalás útján kell a gyermeknek értesülnie. Ha a tanító fenyegetődzik, hogy bizonyos vétségeknek nyomában jár majd bizonyos büntetés, akkor ő megfosztja magát egyik legnagyobb előjogától, t. i. hogy a büntetést minden egyes eset speciális körülményeihez szabja. A fenyegetés bizonyos korlátot emel a tanító és növendékei között, mely útjában áll a közöttük emelkedő sympathiának. Ugyanis világosan mutatja, hogy kételkedik szándékuk tisztességes voltában.

Mi képezi a zsidó tanítónak a nyugdíj kivetésre alapul szolgáló fizetését?

T. Szerkesztő Úr! Kérem méltóztassék e soroknak az „Értesítő“ legközelebbi számában tért engedni, hátha sikerülend kartársaim nagy részét igen közélről érintő dologban az illető döntő körök figyelmét felkelteni és nyilatkozásra készíteni.

Midőn ugyanis két évvel ezelőtt a nyugdíjtörvény revisiója után a nyugdíj alapját képező fizetésem kimutatására felhívtam, a beküldött kérdőíven 500 frt törzsfizetést jelentettem be és e szerint fizettem is 1892 és 93. években 10—10 frt illetéket.

Minthogy azonban ezen ügyet most újra rendezik, illetve újra összeállítják az adatokat, e napokban felszólítottam a helybeli hatóság által, hogy mutassam be díjleveletem, aminek természetesen eleget tettem. Díjlevelem 500 frtról — és semmi egyéb — szól. De a főjegyző úr jóakarattal figyelmeztetett, hogy a jegyzőkönyvet úgy vétessem fel, hogy 400 frt törzsfizetés és 100 frt lakbér. (A helybeli községi tanítók díjlevelei szintén 100 frt lakbért állapítanak meg.) Mert — úgymond — a törvény előírja, hogy a tanító rendes lakást és kert-illetéket kapjon, ennél fogva a lakás értéke, tekintettel a helyi viszonyokra és hogy 18 helybeli községi tanítónak is 100 frt van megállapítva lakbér czímen, 100 frt, a törzsfizetésből levonandó. És ha mindjárt — úgymond tovább — most hallgatagon el is fogadják odafenn az 500 frt törzsfizetést és én ez után fizetem is az évi illetéket, de ha majdan a nyugdíj kiutalványozására kerül a sor, akkor minden bizonynyal levonják a 100 frtot és én hiába fizettem a többletet.

De ezen okoskodás nekem sehogy sem akar a fejembe menni. Mert igaz, hogy a törvény a tanítónak lakást is biztosít és igaz továbbá az is, hogy a lakbér a törzsfizetésbe bele nem számíttatik, de — szerintem a tanító lakást csak akkor követelhet, hogyha 300 frt minimális fizetést kap, de én, aki 500 frtot kapok, nem követelhetek a hitközségtől lakást, hanem ez a fizetésem és nekem kell gondoskodnom lakásról, valamint kell gondoskodnom élelemről, ruházatról és egyéb szükségletről. Mért hát ép lakásért vonnának le bizonyos összeget? Hát ha én nem is-ebből a fizetésből, hanem egyéb keresetemből fedezem a lakbért. (Véletlenül én hitközségi jegyző is vagyok és azért is húzok külön fizetést.) A miniszteri rendelet sehol sem mondja azt, hogy lakás czímén valami összeget le kellene vonni.

Én, valamint a róm. kath. kartársak egész fizetésünket vétettük fel törzs-fizetés gyanánt, de a bizonytalanság mégis bánt, vajjon helyesen cselekedtünk-e?

Minhogy úgy tudom, hogy a zsidó tanítók túlnyomó részének csak fix fizetése van, kíváncsi vagyok arra, hogy világszerte miként fogták fel az illető hatóságok ezen dolgot, levonásba vették-e a bizonyos összeget lakbér czímen, vagy nem.

Nagyon lekötölné engem és igen sok kartársamat, ha a Tek. Elnökség ezen dolog végére járna, hogy itt kinek a felfogása igazolt.

Fogadja Tek. Szerkesztőség legmélyebb tiszteletem kifejezését melylyel maradtam*)

Halas, 1893. év okt. 23-án.

alázatos szolgája

Weisz Pinkász, tanító. egyl. r. tag.

Magyar-zsidó ifjusági lap.

Ha végig tekintünk — tisztelt pályatársak — a hazai ifjusági, jelesen a gyermek irodalmon, arra a meggyőződésre fogunk jutni, hogy csaknem minden felekezet rendelkezik önálló felekezeti gyermeklappal, a mi egyrésztől vallási, másrésztől hazafias irányánál, szelleménél fogva elvitázhatlan fontos szolgálatot tesz. Így a legutóbb megindult „Téli esték“ című ref. felekezeti heti gyermek-lap is oly élelmes és erkölcsi tekintetben oly nemes vállalatnak bizonyult, hogy ma már 11.000 előfizetőt számlál.**)

Ne lenne az izr. tanítóságban annyi vállalkozási szellem, mint volt ama lap szerzőiben, a kik az iskolák növendékeit, nemkülömben a már iskolából kikerült gyermekeket igazán tartalmas és szép olvasmányokkal táplálják?

Ki vonná ezt kétségbe? És miért ne tennők meg felekezetünk, szent vallásunk érdekében? Szerkesztessék egy oly heti gyermeklap, a mely irányánál fogva első sorban vallási legyen. Hozzon az szép elbeszéléseket a régi nagyok, elenyészhetlen emlékü ősök szent, magasztos életéből, történeleket a közelebb s távolabb múlt fenséges hagyományaiból, jeles irodalmi műveket, vagy töredékeket remekíróinktól, erkölcsi tanúságokat; — hiszen van-e irodalom, melynek forrása gazdagabb, fenségesebb, megragadó példákkal áthatottabb, mint a mi végtelen szentségű vallásunk irodalma?

Vegye kezébe az orsz. izr. tanítóegyesület a vállalatot; az erők, kik azt szellemileg ellátják, nem fognak hiányozni; és ez — szentül hiszem — kiállja a versenyt minden rangjabeli vállalattal.

*) A tisztelt kartárs úr főszólalására megjegyezhetjük, hogy nagyon helyesen cselekedett, midőn a főjegyző úr jóakarátú (!) felszólításának nem engedve, a díjlevélben kitüntetett egész összeget vétele fel a jegyzőkönyvbe fizetés gyanánt, mert arról, hogy ott, hol a díjlevélben külön lakbér megállapítva nincs, a fizetésnek bizonyos része lakbér gyanánt tekintendő, nem szól sem a nyugdíjtörvény, sem az ennek végrehajtása céljából kibocsátott ministeri rendeletek. Különösen nyomának kellene ennek lenni az 1893. évi 29.751. számú ministeri rendeletben, melynek alapján az összeírást újólag eszközlik és mely lehető legrészletesebben és leghatározottabban szól a nyugdíjba beszámítható tanítói jövedelmek megállapításáról. E jövedelmek megállapítása a zsidó tanítóknál nagyon egyszerű, hiszen ők tudvalévőleg csakis készpénz fizetést húznak, még pedig csakis egy helyről, t. i. a községüktől, nem pedig különböző forrásokból, mint az más felekezeteknél néhol történik, azonkívül a zsidó tanítónak nincs «természetbeni szolgálománya», sem földjövödelme, házbér- és stóla-jövödelme. A zsidó tanítónál csak a *metszői* (!) vagy egyéb hitközségi teendőkért járó díjazás jöhet tekintetbe, illetve levonásba. Különben rövid idő alatt mindenki meggyőződhetik majd, hogy a bevallott jövedelem helyesnek találtatott-e, mert a beérkezendő adatokat a tanfelügyelők kötelesek szorgosan átvizsgálni és ha azokat helyesnek nem találják, a kifogásolt tétel megjelölésével az összeírást végző közegeknek helyesbítés végett visszaküldeni.

A szerkesztő.

**) Alig hihető; a legelterjedtebb m. o. gyermeklap «Az én Ujságom» sem dicskedik ennyi előfizetővel.

Szerk.

Először csak az iskolák szerezzék be, a mi kartársaink révén nem lesz nehéz; vigyék haza azt a növendékek szüleiknek, testvéreiknek és ez mindnek kedvencz olvasmányául fog szolgálni, nem tévesztvén szem elől azon hivatást, hogy a felnőtteknek is becseppentessen egy szemérvnyi szeretetet vallásunk szent tanai iránt, nagyszerű történetének megtanulása által. — Hiszen oly szűk az iskola kerete, hogy sok, igen sok marad még hátra a gyermeknek tudnivaló, — ennek megtanítására pedig ennél jobb alkalom nincs.

Azután meg anyagilag is gyarapíthatja együletünk vagyonát az által, hogy az abból befolyó tiszta jövedelem az egylet missióját gyakorolni inkább képesítettik.

Nem csekélység ez, tisztelt kartársak, — vegyük fontolóra a dolgot és szóljunk hozzá. Ne legyünk hátrább mi sem másoknál!*)

Békésen.

Schäfer Lipót, néptanító.

V i d é k.

Eszméink győzedelmét hirdető két momentumról számolunk be az alábbiakban. A Dunántul két jelentékeny városából — N.-Kanizsa- és Sz.fehérvárról — nyertük azon örvendetes hirt, hogy ott fiókkörök alakultak; fokozza ezen örömünket különösen azon tény, hogy a kezdeményezés az illető városok műveltlelkű s a tanítóság ügyeit szivükön viselő papjaitól indult ki s így a siker feltételei már is megvannak.

.Isten áldása a nemes férflakon s művőkön!

Nagy-Kanizsa, 1893. október hó.

T. Szerkesztő úr!

Örömmel értesítem, hogy nálunk is megindult a mozgalom, hogy a fiókkör megalakuljon. főt. Dr. Neuman Ede főrabbi úr legközelebb összehívta a helybeli tantestület tagjait az előleges értekezletre, a melyen a fiókkör megalakítása beható megbeszélés tárgyát képezte s melyen az elvileg el is határozottatott. Az előkészületek megtételére egy héttagú bizottság küldetett ki, a mely bizottság egy ülést tartott is már, melyen a legközelebbi teendőik felett jutott megállapodásra. Ezek közt különös fontosságú az, mely a fiókkör működésének Somogy- és Vas megyére való kiterjesztését czélozza.

Legyen szabad már ez alkalommal és az ezen megyékben működő zsidó kartársakat a fiókkörbe való belépésre felszólítani s figyelmöket erre az actióra irányítani. Szükségünk van nekünk a tömörülésre, nemcsak azért, hogy együletünk erejét gyarapítsuk, hanem azért is, hogy saját és felekezeti tanügyünk érdekeit önzetlen buzgalommal előmozdítsuk.

A nagykanizsai fiókkörnek nemcsak számarányánál, hanem értelmi súlyánál fogva is nagy jövője van.

Nagy jövője van azon czélok előmozdítása tekintetében, melyeket egyesületünk zászlójára tűzött, a mely nem a frázist kívánja szolgálni, hanem a tettek mezején is megmutatta már, hogy a korszellem hatalmas szózatát megérti. Vajha nemsokára tudathatnám e lap olvasóival, hogy a fiókkör biztató auspiciumok között megalakult, hogy működését megkezdette, s hogy azt Isten segítségével mentül nagyobb erélylyel is akarja fejleszteni felekezetünk dicsőségére, egyesületünk javára.

H—n M—r.

* Tán, meg is előztünk másokat! A terv technikai kivitele nem igen ütköznék nehézségekbe. Más szempont alá esik a szerkesztés. Jó pedagógus, még nem jó író s különösen nem ifjusági író. A már megindult, de csakhamar megszűnt zs. ifjús. Ujságok sorsa mutatja, hogy tanító-ember abba hibába esik, hogy a tanítást az irodalomba is átviszi; már pedig ezt a gyermek hamar megunja. Költőt, ki zsidó-tárgyu elbeszéléseket, regéket, s más eféléket a gyermek szájaize szerint tudna írni, jelenleg nem ismerünk. Adja Isten, hogy minél előbb támadjon. Mi örülnénk neki legjobban.

Szerk.

Tekintetes Szerkesztő Úr!
Nagyon kérem alanti közleményemet szakközlönyünkben közzététetni.
Székesfehérvárott, 1893. okt. 20-án. Mély tisztelettel

Gaál Francziska, tanítónő.

Az országos központi bizottság által megpendített eszme, hogy t. i. a vidék fiókköröket alakítson — nálunk is viszhangra talált.

Ugyanis Borsodi Mihály helybeli- és Berger Vilmos sárbogárdi tanítók a megyei lapokban felhívást intéztek a kartársakhoz, gyülekeznének a szent eszme megvalósítása céljából a „fehérmegyei tanítóegyesület“ nagygyűlése alkalmával a székesfehérvári izr. iskola dísztermébe.

A felhívást siker koronázta; a kartársak teljes számmal megjelentek. Borsodi Mihály üdvözölte őket, kifejtvén röviden az összejövetel célját és indítványozta, hogy Dr. Steinherz Jakab főrabbi úr, a tanítók őszinte barátja és a tanügy e lelkes pártfogója küldöttségileg hivassék meg az értekezletre. Az indítvány lelkesedéssel elfogadtatván, három tagból álló küldöttség tisztelgett a főrabbi úrnál, kérve őt a megjelenésre. A főrabbi úr teljes készséggel engedett a meghívásnak és az egybegyűlt tanítók által lelkes éljenzéssel fogadtatott.

Miután a tanítók őt az elnöki széssel megkinálták, röviden, de annál velősebben ismertette a megalakulás szükségességét és üdvös voltát, melyek után a kör megalakultnak nyilvánította magát.

Elnöknek megválasztatott Dr. Steinherz Jakab főrabbi úr, alelnöknek: Berger Vilmos sárbogárdi tanító és jegyzőnek, Gaál Francziska tanítónő.

A megejtett választás után főrabbi úr a nála megszokott szónoki hévvel a többi között kiemelte, hogy mennyire fogják a fiókkörök az ország zsidó tanítóságának érdekeit és az oktatás ügyét előmozdítani, valamint a tanítói tekintélyt emelni. „Tömörüljünk — úgymond — hogy a zsidó iskola specifikus feladatait megismerhessük és érvényesítsük.

Ezután Berger Vilmos alelnök vázolja röviden: hogy mily sok előny háramlik az anyaegyesülettől reánk. Azért kéri a jelenlevő tagokat, ha volnának közöttük olyanok, kik még nem tagjai az „Országos zsidó tanító egyesület“-nek, úgy lépjenek miharább az egyesület kebelébe.

Miután a kör azon határozatot hozta, hogy szakszerű eszmecserék végett évenként a megyei nagygyűlés alkalmával ülést tart, a tagok emelkedett hangulatban távoztak.

J e l e n v o l t a k :

Borsodi Mihály, (Szfehérvár)	Klein Gábor, (Szfehérvár)
Berger Vilmos, (Sárbogárd)	Láng Riza, (Duna-Földvár)
Bleyer Jakab, (Rác-Almás)	Nágel Samu, (Lovas-Berény)
Gaál Francziska, (Szfehérvár)	Ondódi Ignátz, (Moór)
Glücksman Lipót, (Szfehérvár)	Részler Jakab, (Moór)
Grósz Ignátz, (Nyék.)	Dr. Steinherz J. főrab. (Szfehérvár)
Königsberg Soma, (Bicske)	Steindurz Ignátz, (Perkáta)
Krausz Márk, (Szfehérvár)	Vogel Ignátz, (Szfehérvár)
Krammer Simon, (Duna-Pentel)	Zelenka Jakab, (Adony)
Künstler Salamon, (Sárbogárd)	

EGYLETI ÉLET.

A pesti izr. hitközség isk. ügyi szakosztálya által népiskolájánál megüresedett igazgatói állás betöltésére nézve kiirt pályázatot a központi választmány a tanítóság érdekeire nézve sérelmesnek találván, *egyhangulag elhatározta*, hogy ez ügyben felterjesztést intéz a pesti izr. hitközség elnökségéhez. A *Barna Jónás* által szerkesztett folyamodást, *Kornfeld Gyula*, *Csukási Fülöp*,

Bárd Rezső és Schichtanz Ármin választmányi tagokból álló küldöttség nyújtotta át *Kohner Zsigmond* hitközségi elnök úrnak. Az érdekes ügyiratot alábbiakban közöljük minden megjegyzés nélkül:

Nagyérdemű Elnök úr!
Mélyen tisztelt Elöljáróság!

Az orsz. izr. tanítóegyesület, mely több mint 25 évi fenállása alatt szakadattanúl a n. é. Elöljáróság védnöksége alatt állott, ezen egyesület, mely évről évre az érdemes Elnökség védszárnyai alatt erősödött, működése alatt először kénytelen a nagytekintélyű hitközség képviselőivel szemben panaszra nyílni ajkát s orvoslást keresni azoknál, kik sokkal méltányosabbak, semhogy tudva és akarva sérelmet követnének el azokon, kik Izrael fundamentumán mint hű napszámosok dolgoznak.

Nagyérdemű Elöljáróság! A pesti izr. hitközség elemi fiúiskolánál betöltendő igazgatói állásra egy pályázat jelent meg, mely országszerte, a zsidó tanítóság köreiből mély megdöbbenést keltett, mert ama pályázat kizárván a tisztán elemi képesítéssel bíró tanítókat a folyamodók sorából, ezen amúgy is szegény és állásban szerény osztály anyagi és erkölcsi érdekeit mélyen sérti. „A nagy hitközséget alkalomadtán követni fogják nagyobb vidéki hitközségeink is”, — így írnak fel hozzánk a vidék tanítói, — „és a valamivel jobb állásokat polg. vagy középiskolai tanárokkal fogják betölteni.” A vidéki és fővárosi művelt körök mily véleménynyel lesznek ezután a tanítóságról, ha a méltányosság és tapintat legmagasabb fokán álló pesti izr. hitközség az elemi tanítói diplomát és az iskolában töltött sikeres szolgálati éveket egymagában nem találja elégségesnek arra, hogy annak bármily jeles tulajdonosa igazgató lehessen, ha az magasabb kvalifikációval nem bír, ezt könnyű elképzelni.

Mi több, ama pályázat nem is tartja elégségesnek az elemi tanítói képesítést arra nézve, hogy annak tulajdonosa elemi iskolát igazgasson, s nem veszi figyelembe, hogy az elemi oktatás ma ép oly specziális szakképzettséget lételez fel, mint bármely más szakbeli foglalkozás. Mintha ama pályázat restelné a tanítók kizárását, azzal védekeznek, hogy egy „szervezendő polgári iskola” kívánja ezen rendelkezést. Eltekintve attól, hogy ezen polgári iskola még meg sem született, de akkor is szükséges a 13 elemi osztálylyal bíró intézetben, hogy az igazgató első sorban az elemi iskola methodikájában és annak vezetésében legyen otthonos. Ott van a budapesti ág. ev. elemi és polgári iskola, melynek elemi tanító az igazgatója, oly egyén, kinek magasabb képesítvénye nincs és kinek vezetése alatt mindkét iskola mégis virágzik.

Nagyérdemű Elöljáróság! Szerénységségünk rovására ha esik is, kénytelenek vagyunk ez egyszer kérni, méltóztassék figyelembe venni, hogy ha a zsidóság országszerte megmagyarosodott és polgári erényekben a többi felekezetekkel egy színvonalon áll, ez magyar Izrael tanítóságának nem kis érdeme és ha a hitünkhöz és felekezetünkhöz való ragaszkodás az új nemzedékben oly fényesen nyilvánul, ez sem a középiskolai diploma érdeme. A nagyok kettős kötelessége az igazi érdem megjutalmazása s mi, kik még a ghetlóban is a nyomorultak nyomorultjai voltunk, mint hű gyermek közeledünk a hű anyához, mondván: Most taszítasz el bennünket?

Nagyérdemű Elöljáróság! Alázatosan esedezünk, hogy ama sérelmes pályázatot megmásítani és nevezett igazgatói állást népltanítók számára kiírni méltóztassék.

Ez alázatos kéréssel vagyunk a nagyérdemű Elöljáróságnak
Budapest, 1893. október hó 5.

alázatos szolgálai:

Az orsz. izr. tanítóegyesület választmányára nevében
Morgenstern Jakab, titkár. *Csajági Béla*, alelnök. *Kornfeld Gyula*, elnök.

Gyűjtés az árvaalpra f. é. október hóban.

	frt
Blumschein Lipót Esztergom gyűjtése és pedig Dr. Berényi részéről 2 frt, Brau Miksa részéről 4 frt, Felsenburg Károly részéről 50 kr.	3.50
Adler Simon, Budapest hárczaggyűjtése	28.40
Schwarcz Márk, Vác „Neveljünk munkaszeretetre“ czimű munkáért	— .20
A pesti izr. hitközség 500 frtos alapítványának 3-ik részlete	100.—
Szabó és Fejér, Szécsény gyűjtése	1.03
Löwy Mór, Igló gyűjtése	17.81
Horn Samu, Vidi-Pusztán	... 1.—
Összesen	151.94

Tagsági díjat fizettek f. évi október hóban.

a) *Pártoló tagok:*

	frt
Izr. hitközség Győr és Győrsziget	5.—
Szeged	5.—
Igló	5.—

b) *Rendes tagok:*

	Hátralék F. évre frt		Hátralék F. évre frt		Hátralék F. évre kr
Bauer Mór, Villány	— 2.—	Radó Vilmos, Budapest	— 4.—		
Bun Samu, N.-Kanizsa	— 4.—	Rakovszky Dávid, Rajka ...	— 1.—		
Donáth Ármin, Trencsén	— 2.—	Reif Jakab, Budapest ...	— 4.—		
Engel Adolf, Budapest	— 2.—	Schwarcz Mór, Bpest ...	— 4.—		
Fischer Márk, Budapest	— 2.—	Schäffer Lipót, Békés ...	— 2.—		
Füredi Ignác, Budapest ...	— 2.—	Schlesinger Vilmos, Mosdos	— 4.—		
Fischer Mór, H.-Nádudvar	— 1.—	Schwarcz Márk, Vác	1 —		
Friedmann József, Radosócz	1 —	Seltmann Lipót, Párkány	2 1.—		
Haas Mór, Péczel	— 2.—	Stern Ferencz, Tápió-Szele	— 4.—		
Herczka Gusztáv, Bpest	2 —	Szirmai József, Vágujhely	— 2.—		
Kaufmann József Bpest ...	— 2.—	Vörös Simon, Vágujhely ...	2 —		
Kondor Ignác, Budapest	— 2.—	Weisz Pinkász, Halas ...	— 2.—		
Lederer Ábrahám, Bpest	— 4.—	Jellinek József, Pozsony ...	— 2.—		
Mendl Lajos, Budapest	— 4.—	Vogl Ignác, Székesfehérvár	— 4.—		

Tolnai J. Béla, egyesületi pénztáros.

Helyreigazítás. A mult számban Pollák Manó Baja és Frankl Miksa Farkasd sajtóhiba folytán *)-gal jelöltetett, holott régebbi tagok, utóbbi részére csak 1 frt f. évi tagdíj van kimutatva, a hátralék fejében törlesztett 1 frt pedig kimaradt a szedésből. Leitner Samu Homonna a f. évi 4 sz.-ban kimutatott 4 frt tagdíja nem hátralék, hanem 1893. évre szól.

V E G Y E S E K.

Statisztikánk kiegészítése céljából szükségünk van arra, hogy a rendes tagok korára nézve megbízható adataink legyenek. Az elnökség ezeket minden egyes tagtól fogja bekérni és ugy intézkedni, hogy ezzel nekik se költséget, se fáradságot ne okozzon.

Eljegyzés. Horn Sámuel kar- és tagtársunk Vidi-Pusztán eljegyezte Lederer Hani k. a. T. Füreden. Üdvözljük!

Beküldetett. „Főbb héber imák.“ czimű magyar fordítással ellátott könyv második részéből a *második* kiadás most jelent meg **javitott** kiadásban. Szerző Knopfer Sándor, S. A. Ujhelyen működő kartársunk, a mi azt jelenti, hogy a könyv gyakorlati szempontból iskolai használatra a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Halálozás. Egyesületünket hatvani *Deutsch* Bernát úrnak f. é. október hó 26-án történt elhalálózásával mély gyász érte. A honi nagyipar s kereskedelem e ritka jellemű képviselője bőkezűen támogatta a művelődés s ember-szeretetet szolgálatában álló intézményeket s így természetes, hogy egyesületünktől sem vonta meg jóakaró pártfogását. Az elsők közt volt, kik alapítványt létesítettek egyesületünkben; tekintélyes összeggel járult árvaalapunkhoz s úgy az általa fenntartott aradi, — valamint helybeli izr. árvaházban egy-egy ingyenes helyet tartott fenn számunkra. A zsidó tanügy körül szerzett bokros érdemeiért egyik közgyűlésünk tiszteletbeli tagul is megválasztotta. A hazai zsidóságot érintő gyászban egyesületünk is osztozkodott; külön gyász-jelentésben tudattuk a szomoru hirt tagjainkkal; a temetésen küldöttség által képviselttük magunk s a gyászoló családhoz részvétiratot menesztettünk. A derék férfi emlékét egyesületünk mindenha kegyelettel fogja megőrizni!

Meghívó. Az „O. I. T. E.“ Budapest és vidékének köre november hó 11-én este 6 órakor ülést tart a sip-utcai fiúiskola nagytermében, melyre a tisztelt tagok ezennel meghívatnak. Az ülésen *Müller* Adolf tagtárs „Az olvasás és írás tanítása az elemi iskola I. osztályában“ czimmal felolvasást fog tartani. Az ülést közös vacsora követi. *Stern Ábrahám*, elnök. *Bárd Rezső*, jegyző.

Szabályzat a rendes tagok felvételére nézve.

1. Kik az „Orsz. izr. tanítóegyesület“ kötelékébe magukat rendes tagul felvétetni óhajtják, ebbeli kérvényüket a központi választmányhoz intézve, az egyesület elnökének címére (Sip-utca 12.) küldjék be.

2. A kérvényhez melléklendők:

- a) a tanítói oklevél eredetiben, vagy hiteles másolatban;
- b) a születési bizonyítvány;
- c) egészségi bizonyítvány tiszti vagy kerületi orvos által kiállítva.
- d) az első évi tagsági díj, vagyis 4 forint.

3. A felvétel fölött az alapszabályok értelmében a közp. választmány határoz, melynek eredményéről kiki írásbeli értesítést, esetleg felvételi okmányt kap.

4. A ki felvételének idején 50. életévét betöltötte, tartozik egy nyilatkozatot kiállítani, melyben alapszabályaink erre vonatkozó pontját: mely szerint neje özvegyi díjban nem részesület, magára nézve elismeri.

5. Ki már egyszer az egyesületnek tagja volt és időközben kilépett, újabb felvételéért való kérvényében szintén a 2. pont alatt felsorolt iratokat tartozik mellékelni. Az alapszabályokban kötelezett utánfizetést, melynek nagyságáról a közp. választmány határozata után írásbelileg értesítetik, részletekben is törlesztheti, de jogait mindaddig nem élvezheti, míg illetékét 3 forintig le nem törlesztette.

6. Minden ujonnan belépő tag, ki már 1893. elején mint tanító működött volna, a tagsági díjat ettől az időtől fogva tartozik fizetni.

7. Nőtanítók felvételénél szinten a fentemlített pontok szolgálnak mértékül.

Szerkesztői üzenetek.

K. H. Liptó-Szt.-Miklós. A beküldött értesítésből nem villáglík ki, vajjon az orsz. izr. tanító-egyesület fiókköre alakult-e meg. Értesítőnk olvasóit ez érdeklí leginkább. A hozott határozatoknak ez adná meg a kellő súlyt. A kéziratot eltettük. Kérünk felvilágosítást.

K. J. Siklós. Ingyen nem közölhetjük. Ha állandóan megjelen, havonkint fizetendő 1 frtba kerül.

F. M. Véleményünk szerint csak az esetben utasíthatná vissza az előjáróság ajánlatát, ha a két tárgy tanításának elvállalásával heti óráinak szaporodása járna; vagy ha a pályázati feltételek közt a héber s német nyelv tudása nem szerepelt volna. Ellenkező esetben kénytelen lesz magára vállalni, minthogy népiskolákban nincs szakrendszer.

D. A. T—n. Hízelgő sorainak a k. p. választmány nagyon megörült; ne vegye tőlünk zokon, ha ép ezért nem közöltük.

F. L. Sz—y. Szives scrai meggyőztek arról, hogy Ön is felismerte a hiányokat. Ha figyelemre méltatta Értesítőnk utolsó számait, meggyőződhetett arról, hogy mást se tettünk, mint az indolentia leküzdését szorgalmaztuk. *Bányai* és *Steinherz* cikkei is sikertelenek voltak.

A Franklin-Társulat kiadásában

Budapesten megjelent:

Ballagi Károly és Nagy László. Magyarország története. Kapcsolatban az általános történelem legfőbb vonásaival. Népiskolák számára. Huszonhatodik kiadás. Kötve..... 30 kr.

— **Földrajz népiskolák számára.**
I. évf. vagy a népiskola 4. oszt. tananyaga. 6. kiadás. Kötve. 20 kr
II. évf. vagy a népiskola 5. oszt. tananyaga. Negyedik kiadás Kötve 30 kr.
III. évf. vagy a népiskola 6. oszt. tananyaga. 3. kiadás. kötve..... 25 kr.

Bánhegyi és Emerlozy. Népiskolai tankönyv olvasmányokkal a magyarhoni népiskolák mindennapi és ismétlő iskolai számára. X. kiadás kötve 60 kr.

Csukási Fülöp és Schön József Zsidó hittan a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások egybevetésével.

Első könyv: A népiskola felső osztályai, illetve a polgári és középiskolák alsó osztály számára, II-ik bővített és javított kiadás. Füzve 80 kr.

Második könyv: a polg. és középiskolák III. és IV. osztályai szám. Füzve 50 kr.

Harmadik könyv: A polg. és középiskolák IV. oszt. számára. Füzve..... 20 kr.

Csukási F. és Schön J. Kis biblia a zsidó ifj. számára. Az őshéber eredeti szöveg nyomán. Két részben. I. rész kötve 40 kr. II. rész kötve 60 kr., egy vászonkötetbe kötve 1 frt 20 kr.

— **A zsidók története, különös tekintettel a magyar zsidók történetére. Füzve 1 frt 20 kr.**

Erdődi János. Földrajzi vezérfonal iskolai és magánhasználatra. 6. átdolgozott kiadás, kilencz térképpel. Füzve 50 kr.

— **Földrajz a népiskolák felsőbb osztályai számára. Függelékül: Történelmi képek. 5. kiadás. Füzve 25 kr.**

Führer Ignác és Schön József. Módszeres nyelvtani példatár. A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. osztály számára kötve 25 kr., IV. osztály számára kötve 25 kr.

Gyürky Antal. Magyar polgári jogok és kötelességek rövid ismertetése. Kérdések és feleletekben. Hoffmann Mór által átdolgozott 4. kiadás. Kötve 25 kr.

Hochmuth Ábrahám. Isten-ismeret és Isten-tisztelet. A biblia és későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására II-dik olcsó kiadás.... 60 kr.

— **Mózesi hit- és erkölostan az elemi és felső népiskolák számára. Kivonat az „Istenismeret és istentisztelet“ című vallástani könyvből, utmutatása és felügyelete mellett készítette Szép Lipót. Kötve 30 kr.**

Kapl Gyula. Összhangzattani gyakorlókönyv. Zeneiskolák és tanítóképző intézetek számára.

I. Füzet. Füzve 30 kr.
II. Füzet. Füzve 40 kr.

Kllingenberg Jakab. Magyar nyelv- és Irálytan. Helyesírási és irodalmi függelékkel. A népiskola V. és VI. osztálya számára. Negyedik kiadás. Kötve 50 kr.

— **Gyakorlati német nyelvtan kezdők számára.**

I. rész: 4 kiad. Kötve 25 kr.
II. rész: 2. kiadás, Kötve..... 50 kr.

Kohányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő rendszeréhez. Ksdedóvodák, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai számára és családi használatra. I. füzet: Füzve 20 kr. II. füzet füzve 40 kr.

Löw Lipót Bibliai történet. Zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás. Nyolczadik kiadás. Kötve 50 kr

Lutter Nándor. Számtani példatár a népisk. szám. Az 1877 aug. 16-án 21678 sz. miniszteri rendelet szerint átdolgozott kiadás

A II. osztály számára VI. kiadás koronaérték szerint 20 kr.

A III. osztály számára V. kiadás koronaérték szerint 15 kr.

A IV. osztály számára V. kiadás koronaérték szerint 15 kr.

Az V. osztály számára IV. kiadás koronaérték szerint 10 kr.

A VI. osztály számára IV. kiadás koronaérték szerint 25 kr.

Magyar olvasókönyv német tannyelvű népiskolák számára. Szerzők Bakó S. Frühwirth K., Gruber J. és Posch L. Első rész: Az irva-olvasató tanmód elvei szerint dolgozva. I. és II. évfolyam Hatodik kiadás. Kötve 30 kr. Második rész. III. évfolyam. Negyedik kiadás. Kötve 30 kr. Harmadik rész. IV. évfolyam. Második kiadás. Kötve 40 kr. Negyedik rész. V. és VI. évf. 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában

Budapesten megjelent:

Szirmal József. Az első iskolaév. Magyar
 Abc. és olvasókönyv. Kötve ... 20 kr.
 A II. iskolaév. **A lakóhely.** Kötve 30 kr.
 A III. iskolaév. **A szülőföld** Kötve 30 kr.
 A IV. iskolaév **A haza.** Kötve 50 kr.
 Az V. és VI. iskolaév. **Hazánk és a nagyvilág.** Kötve ... 60 kr.

Szirmal József. Az első iskolaév. Magyar
 ABC. és olvasókönyv, álló írású kiadás. Kötve..... 20 kr.

Szirmal József. Német nyelvképzőiskola
 gyakorlati példákban. Olvasás, nyelvtan
 és fogalmazás egyközpontú körökben
 I. rész 2. kiadás kötve 20 kr.
 II. rész 2. kiadás. Kötve 20 "
 III. rész kötve ... 30 "

Szirmal József. Fall olvasó-táblák. 11
 tábla 1 frt.

Szirmal József. Népiszkolai számolókönyv.
 Koronaérték szerint.
 I. füzet. A II-dik oszt. szám. Füzve 20 kr.
 II. " A III-dik " " " 20 kr.

Madzsar János. Magyar nyelvkönyv a német
 taunyelvű népiszkolák számára.
 I. köt.: A II. oszt. számára. 2. kiadás.
 Kötve ... 30 kr.
 II. kötet: A III-dik osztály számára.
 Kötve 40 kr.
 III. kötet: A IV-dik osztály számára.
 Kötve 30 kr.
 IV. kötet: Az V. és VI. osztály számára.
 Kötve ... 35 kr.

Róth Samu. A természetrajz elemel. Fel-
 söbb népiszkolák számára 80 kr.

Szente József. Számtani szemelvények. —
 Ismétlő iskolások számára, Kötve 50 kr.

Udvarhelyi Gyula. Magyar nyelvtan felső
 népiszkolák
 I. oszt. szám. Kötve ... 50 kr.
 II. oszt. számára. Kötve..... 40 kr.

Valló Vilmos. Népiszkolai olvasmányok a
 gazdasági chemia köréből. Füzve 60 kr.

Ziltz Mór. Hittan az izraelita népiszkolák
 alsóbb osztályai számára. Tizedik
 kiadás. Kötve. 30 kr.

— **Hittan.** Az izr. népisk. felső osztályai
 számára. — 4-dik kiadás. Kötve 40 kr.

Ballagi Karl u. Nagy Ladislaus. Geschichte
Ungarns, nebst einigen Hauptzügen aus
 der allgemeinen Geschichte, für Volks-
 schulen bearbeitet. Geh. 30 kr.

Bánhegyi Stefan. Ungarischer Kinderfreund
 Ein Lern- und Lesebuch für die mitt-
 leren und höheren Klassen deutscher
 Volksschulen in Ungarn. Nach Bán-
 hegyi und Emeryczy's „Népiszkolai tan-
 könyv“ bearb. Vierte Aufl. Geb. 60 kr.

Szirmal J. u. Mayer A. Das erste Schul-
jahr. Fibel nach der gemischten
 Schreiblesemethode bearb III Auflage
 Gebunden 25 kr.

— **Das Zweite Schuljahr.** Deutsches Lese-
 buch für Volksschulen Ungarns mit
 deutscher Unterrichtssprache III. Aufl.
 Gebunden ... 30 kr.
 III. Schuljahr III. Auflage geb. 40 "
 IV. Schuljahr II. Auflage geb. 50 "
 V. Schuljahr 60 "
 VI. Schuljahr 70 "

Szirmal Josef. Das erste Schuljahr. Fibel
mit steller Currentschrift. Geb. 25 kr.

— **Das erste Schuljahr. Fibel mit steller**
Latelnechrift. Gebunden 25 kr.

A zsidó népiszkolák számára szerkesztett
 kiadásból megjelentek:

A második iskolaév kötve 30 kr.
 A harmadik iskolaév " 30 "
 Das dritte Schuljahr " 40 "
 Das vierte Schuljahr " 50 "

Hochmuth Abraham. Gotteserkenntnis und
Gottesverehrung als Lehr- u. Handbuch
 zum Religionsunterricht II. Aufl. 60 kr.

Klingenberg J. Deutsches Sprachbuch. Ein
 Leitfaden zur praktischen und theoretischen
 Behandlung des einfachen
 Satzes, mit einer Beigabe von Ortho-
 graphie u. Stilübungen.

I. Theil, Dritte verbesserte Auflage.
 Für die dritte Volksschulklasse. Ge-
 heftet 30 kr.
 II. Theil Für die oberen Volksschul-
 klassen (4. 5.) Geh. 40 kr.

Posch, Frühwirth und Kund. Fibel für den
Schreib-Leseunterricht. Zweite Auflage
 Gebunden 25 kr.

Posch L. Deutsches Lesebuch für Volks-
schulen.

I. Theil 2. Schuljahr Geb. 35 kr.
 II. Theil 3. Schuljahr, Geb. 55 kr.
 III Theil 4. Schuljahr, Geb. 60 kr.
 IV. Theil. 5. und 6. Schuljahr. Ge-
 bunden ... 70 kr.

Ziltz Moritz. Glaubenslehre für die unteren
 Klassen der isr. Volksschulen. Fünfte
 verbesserte Auflage. Geh. 25 kr.

— **Glaubenslehre für die höheren Klassen**
 der isr. Volksschulen. Dritte vermehrte
 und verbesserte Aufl. Geh. 35 kr.

— **Hebräische Sprachlehre für isr. Volks-**
 schulen in zwei Cursen. — Zweite
 Auflage. Geh 40 kr.